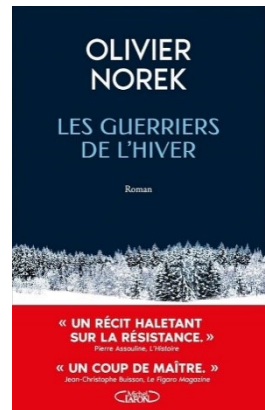

Leesverslag van *Les guerriers de l'hiver* van Olivier Norek, door Titus Kroon

Titel: *Les guerriers de l'hiver* (~Winterstrijders)
Auteur: Olivier Norek (1975)
Uitgever: Éditions Michel Lafon, 2024
Taal: Frans
Pagina's: 448 (ca. 96.420 woorden)

Belangrijke personages

De Finnen

Simo Häyhä: Hoofdpersoon van dit verhaal. Uitzonderlijk getalenteerde scherpschutter in het Finse leger. Kleine, introverte man. Vanwege zijn dodelijke precisie noemt men hem de 'Witte Dood', of in het Russisch: *Belaya smertj*. Hij wordt samen met dorpsgenoten Toivo, Onni en Pietari uit het dorp Rautjärvi opgeroepen om te vechten tegen de Russen.

Hij zal uiteindelijk meer dan 500 slachtoffers op zijn naam zetten, wat hem waarschijnlijk de meest succesvolle sniper aller tijden maakt (waargebeurd).

Toivo: Beste vriend en gevechtskameraad van Simo uit Rautjärvi. Toivo heeft een oogje op Leena.

Onni Verner: Goede vriend en gevechtskameraad van Simo uit Rautjärvi.

Pietari Koskinen: Goede vriend en gevechtskameraad van Simo uit Rautjärvi.

Carl Gustaf Mannerheim: Maarschalk, bevelhebber van het Finse leger.

Aksel Airo: Secretaris van Mannerheim.

Aarne Juutilainen: Commandant van de zesde compagnie van de groep uit Rautjärvi. IJzervreter, alcoholist en nietsontziend krijger. Heeft de bijnaam 'l'Horreur du Maroc' opgedaan in het vreemdelingenlegioen. Wordt door iedereen gevreesd, maar hij heeft een bijzonder scherp tactisch militair inzicht en is nergens bang voor. Desondanks draait hij op een gegeven moment door en verdwijnt een tijdje uit beeld.

Karlsson Hoofd van de gevechtsgroep *Sissi 1*.

Woldemar Hägglund Generaal van het vierde korps van het Finse leger, waaronder o.a. de zesde compagnie ressorteert.

Leena Aalto Meisje uit het doop dat een 'Lotta' wil worden, naar de organisatie van heldhaftige vrouwelijke legervrijwilligers genaamd Lotta Svärd.

De Russen

Habarov	De eerste Commandant van het achtste leger, dat tegen de zesde Finse compagnie vecht, aan het front bij Kollaa. Vanwege de slechte resultaten van het Russische leger wordt hij weggestuurd door Stalin.
Lev Mekhlis	Cynische 'politiek officier' die achter de schermen aan de touwtjes trekt en zich alleen maar druk maakt over beeldvorming. Gestuurd door het opperbevel genaamd <i>Stavka</i> . Hij arriveert met een hele fanfare in plaats van noodzakelijk voedsel.
Grigori Shtern	Opvolger van Habarov. Ook hij wordt na een tijdje weggestuurd.
Fiodor Komarov	Politiek officier die Shtern opvolgt. Een rücksichtslose man die voorheen baas was van de goelags met bijna een miljoen dwangarbeiders. Hij bedenkt o.a. het dramatische plan om de Kollaa via het spoor te benaderen.
Viatcheslav Molotov	Minister van buitenlandse zaken, vertrouweling van Stalin en het brein achter de aanval op Finland. De Finnen hebben de naam 'molotovcocktail' naar hem vernoemd als ironisch antwoord op de Russische bommen die Molotov 'voedselpakketten' noemde.
Semion Timochenko	Maarschalk van het Russische leger die op de achtergrond probeert het leger te moderniseren en daar ook deels in slaagt.

Samenvatting

Het verhaal bestaat uit twee prologen, 71 hoofdstukken en twee epilogen, en speelt zich af tijdens de Winteroorlog in de strenge winter van 1939 – 1940.

Simo Häyhä is een jongen uit het Finse dorp Rautjärvi, waar zijn vader hem leert scherp schieten. Hij blijkt een natuurtalent en wint met overmacht alle plaatselijke scherpschiettoernooien.

Op 30 november 1939 vallen de Russen op drie plekken Finland binnen, o.a. in de buurt van de rivier de Kollaa, in het zuiden van Finland (Karelië). De 'Winteroorlog' begint. Er volgt een algehele mobilisatie en Simo wordt samen met dorpsvrienden Toivo, Onni en Pietari naar de zesde compagnie gestuurd, aan het Kollaa front. De compagnie staat onder leiding van de manische Juutilainen, die de bijnaam l'Horreur (~de Verschrikking) draagt. De man is alcoholist en deinst nergens voor terug.

De omgeving van de Kollaa met haar dichte wouden blijkt efficiënt te verdedigen. De compagnie houdt dan ook goed stand tegen de Russen, ondanks hun grote numerieke overwicht. Simo leeft zich uit als scherpschutter. Hij doodt dagelijks vele Russische soldaten en krijgt gaandeweg de status van oorlogsheld.

Het verhaal volgt diverse expedities, heldendaden en spannende situaties waarin Simo en de zijnen belanden. Het helpt dat de Russische soldaten (zeer) slecht voorbereid zijn voor het vechten in de barre Finse winter bij temperaturen tot min vijftig graden. Zo beschikken ze niet over witte camouflagekleding of ski's. Naast de militaire commandanten worden ze geleid door 'politieke officiers' afkomstig van het *Stavka*, die zich alleen maar om beeldvorming richting Stalin

bekommeren en de meest rampzalige beslissingen nemen. Zo worden honderden soldaten naar een wisse dood gestuurd over een vlakke richting de Finse stellingen.

We zitten in de sfeer van een loopgravenoorlog met Finse guerrillatactieken en barre omstandigheden, in een dodelijke kou.

We zien een wrange scene als een groep Russische soldaten plotseling een Fins kamp nadert. De Finnen maken zich uit de voeten, maar tot hun stomme verbazing worden ze niet verder achtervolgd door de Russen, maar storten dezen zich uitgehongerd op de soep met worst die de Finnen hadden klaargemaakt. Dit geeft de Finnen de kans zich te hergroeperen en vanuit het bos de hele groep Russen neer te schieten. Dood voor een kop soep.

Een ander drama betreft het bevel om de Finnen niet over de weg, maar per spoor te benaderen. De Finnen krijgen daar hoogte van en laden een trein vol met bewapening, die ze op de Russen af sturen. Het effect is verschrikkelijk en de Russen worden in de pan gehakt.

In de tussentijd houdt Simo in zijn eentje patrouilles in het dichte bos en schiet de een na de andere Russische schutter neer. Hij wordt op handen gedragen door Juutilainen, die ondanks zijn karakter een goed tactisch inzicht blijkt te hebben en met de groep soldaten een aantal militaire successen weet te behalen.

Ondanks zijn koelbloedigheid raakt Simo van streek als zijn beste vriend Toivo omkomt in de strijd. Het verdriet is enorm en zelfs Juutilainen toont zich geroerd. Die schrijft een emotionele brief aan de ouders van Toivo, iets wat hij normaal nooit doet.

De houding van Simo verhardt en hij gaat op bloeddorstige wijze de vijand te lijf. In plaats van te 'jagen' wil hij alleen nog maar 'doden'. Zijn vrienden, die er allen een zekere moraal op na houden, maken zich zorgen om hem. Gelukkig komt het later weer goed.

Intussen wordt er internationaal naar de oorlog gekeken en beloven de Fransen te hulp te schieten. Maar die hulp laat te lang op zich wachten en de Finnen vrezen dat het de Fransen eigenlijk om de Zweedse staalindustrie te doen is, die staal aan Hitler levert. Door het wachten op hulp raken de Finnen steeds meer in het nauw en zien ze zich gedwongen een ongunstig vredesakkoord met de Russen te sluiten.

De strijd gaat ondertussen nog door en vlak voor het einde van de oorlog wordt Simo in de kaak geschoten met nieuwe explosieve munitie die de Russen illegaal zijn gaan inzetten. Iedereen denkt dat hij dood is en verslagenheid is groot. Als door een wonder blijkt hij nog te leven en wordt hij naar een militair hospitaal gebracht waar zijn leven operatief wordt gered en hij liefdevol wordt verzorgd door Leena. Daarmee maakt zij haar droom waar een echte 'Lotta' te worden.

Van de groep uit het dorp zijn Simo, Onni en Leena de enige overlevenden.

Het verhaal eindigt met een epiloog waarin de historische nasleep wordt geschetst.

Waar gebeurd

Na de epilogen claimt de schrijver het volgende:

'Dit is een roman. Toch komen de dialogen vaak uit archieven of zijn ze overgebracht door liefhebbers, militairen en geschiedschrijvers. Geen enkel wapenfeit of anekdote is verzonnen. Geen enkele heldendaad is overdreven. Ook al zijn de gebeurtenissen binnenkort

een eeuw oud, ze verwijzen naar de actuele geschiedenis en maken ons voorzichtig. Oorlog begint vaak onverwacht, maar bij een eerste slachtoffer geloof je het pas echt.'

Dit is een bijzondere claim na een verhaal te hebben gelezen dat is gebaseerd op historische feiten, maar deels natuurlijk verzonnen is. De schrijver verkleint hiermee de afstand tussen fictie en non-fictie.

Voor de liefhebbers van het hele oorlogsverhaal: <https://nl.wikipedia.org/wiki/Winteroorlog>

Thema's en motieven

- De verschrikkingen van oorlog
- De territoriale agressie van de Russen
- Patriotisme en moed
- Geloof, hoop en liefde: kameraadschap
- Moraal, keuzes maken
- Mededogen
- Verdriet en rouw
- Verraad
- Bijgeloof (*Sisu* – de 'geest van Finland')

Stijl

- Het boek is in een heldere stijl geschreven. Het wordt voortgedreven door het waargebeurde verhaal van de Winteroorlog.
- Het verhaal wordt verteld door een alwetende verteller, met enkele voorzichtige focalisaties. Wat we te weten komen van de karakters is via dialogen en beschrijvingen. Het effect hiervan is dat we de hoofdfiguren niet zo goed leren kennen, maar dat de spanningsboog van het verhaal optimaal gehandhaafd blijft, als in een thriller.
- De schrijver past gedoseerd stijlfiguren toe zoals:
 - o Vergelijkingen en metaforen
 - o Herhalingen/parallelismen
 - o Focalisaties
 - o Cliffhangers

Genre

- Oorlogsroman
- Historische roman
- Gedramatiseerde geschiedenis

Een historische roman is meestal een (deels) verzonnen verhaal in een historisch decor dat niet beweegt, daar zijn vele voorbeelden van. Dit boek is wel gedramatiseerd, maar blijft dus heel dicht bij de feiten.

Conclusie

- *Plotcurve (gaat het verhaal zitten op een gegeven moment of stroomt het goed door? Waar ligt de spanning):*

Ik heb het boek in een adem uitgelezen en vond het een zeer indrukwekkend verhaal, dat kundig is geconstrueerd. Het voert je op filmische wijze door de barre Winteroorlog heen. De geweldsscènes vormen de uitschieters, maar de dialogen tussen de soldaten en de ontberingen zijn ook mooi beschreven.

Het verhaal loopt goed door en de schrijver houdt het spannend, o.a. door sprongen te maken in tijd en plaats.

- *De karakters, thema's; wat blijft jou bij?*

Het verhaal drijft sterk op het feitelijke verloop van de Winteroorlog (*plot-driven*). Hierdoor leer je de personages wat minder goed kennen en ligt de focus op de actie. Toch krijgt bijvoorbeeld een karakter als Juutilainen wel degelijk mooi vorm, en groeien we als het ware mee met de hoofdpersonen. Beetje bij beetje krijgen ze meer inhoud.

Bij de scène dat Simo wordt neergeschoten en iedereen denkt dat hij dood is, had ik een brok in mijn keel.

Het boek is in Frankrijk goed ontvangen. Op Goodreads krijgt het een score van 4,3/5. Veel loftuitingen, maar ook enkele kritiek:

- o 'erg beschrijvend; daaronder lijdt de emotionele intensiteit'
 - o 'heb het idee naar een film te kijken'
 - o Zie: https://www.goodreads.com/book/show/215139101-les-guerriers-de-l-hiver?from_search=true&from_srp=true&qid=5gqliUgsEP&rank=1
- *Mijn mening of het een niche boek is of wel voor een groot lezerspubliek en zijn er bepaalde vergelijkbare titels in de Nederlandse boekhandel*
 - o *De onzichtbaren* van Frank Nellen is gebaseerd op feiten uit de eindtijd van de Sovjet Unie en de ramp bij Tsjernobyl. Dit verhaal gaat echter veel losser om met de feiten en is meer 'literair' van opzet.
 - o Laurent Binet situeert in *Perspectieven* de actie in het Florence van de 16^e eeuw.
 - o *De vondeling van Veenhuizen* van Patricia Snel.
 - o *Het Stravinsky spel* van Arthur Japin.
 - o Overige voorbeelden: historische romans van Ken Follett of Zadie Smith.
 - o Gezien het filmische karakter van het boek: de film *Führer und Verführer* heeft dezelfde opzet: drama met een claim van waargebeurd, tot op de dialogen aan toe.

Persoonlijke conclusie: *Winterstrijders* is een indrukwekkend en spannend boek. Ik denk dat het interessant is voor iedereen die geïnteresseerd is in dramatische oorlogsverhalen, zowel mannen als vrouwen.

Een aspect dat het actueel en interessant kan maken, is de link naar Oekraïne: de agressie van de Russen versus de standvastigheid van de Oekraïners.